

สนค. แนะนำผู้ประกอบการน้ำตาล สร้างโอกาสด้วยมูลค่าเพิ่ม ยกระดับสู่ Bio-Economy

นายันทพพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยว่าจากการประเมินสถานการณ์การค้าสินค้าน้ำตาล พบสัญญาณความท้าทายเพิ่มขึ้น จากแนวโน้มปริมาณผลผลิตอ้อยและน้ำตาลทั้งในประเทศและจากผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกที่สูงขึ้น ประกอบกับนโยบาย "พึ่งพาตนเอง" ของประเทศคู่ค้าหลักอย่างอินโดนีเซีย เกษตรกรและผู้ประกอบการควรเตรียมแผนรับมือด้านการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ควบคู่กับการเร่งขยายและผลักดันการส่งออกไปยังตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ และยกระดับอุตสาหกรรมอ้อยสู่การแปรรูปมูลค่าสูง โดยเฉพาะการพัฒนาไปสู่การผลิตพลังงานชีวภาพและผลิตภัณฑ์ชีวภาพอื่น ๆ

สัญญาณหนึ่งที่ต้องติดตามคือ นโยบายของอินโดนีเซียที่มุ่งลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำตาลเพื่อการบริโภค โดยมีเป้าหมายเพิ่มการใช้ผลผลิตภายในประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ในประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 เป็นต้นไป¹ ทั้งนี้ อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกน้ำตาลที่สำคัญของไทย จึงอาจต้องพิจารณาการกระจายและหาตลาดส่งออกทดแทนเพิ่มในระยะต่อไป โดยเฉพาะในภาวะที่ "ผลผลิตอ้อยปี 68/69" ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปริมาณน้ำฝนเอื้ออำนวย คาดการณ์ปริมาณอ้อยเข้าหีบปีนี้อาจสูงถึง 98 ล้านตัน² เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 จากปีก่อนหน้า

ในปี 2568 ไทยส่งออกน้ำตาล (พิกัดศุลกากร 1701) มากเป็นอันดับ 2 ของโลก (รองจากบราซิล) ปริมาณ 5.5 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่ากว่า 2,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ขยายตัวร้อยละ 13.3) โดยส่งออกไปยังอินโดนีเซีย 715 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 27 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย (ขยายตัวร้อยละ 42.5) รองลงมา คือ ګัมพูชา 397 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (หดตัวร้อยละ 14.1) เกาหลีใต้ 263 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ขยายตัวร้อยละ 10.9) และฟิลิปปินส์ 216 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³ (ขยายตัวร้อยละ 76.8) ทั้งนี้ หากอินโดนีเซียไม่นำเข้า ย่อมกดดันราคาอ้อยภายในประเทศ ส่งผลกระทบต่อรายได้เกษตรกรและการส่งออกของไทย

นายันทพพงษ์ฯ ชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในครึ่งปีหลังของปี 2569 โดยอาจเกิดภาวะน้ำตาลล้นตลาด (Oversupply) เมื่อปริมาณอ้อยในไทยเพิ่มขึ้น ขณะที่ความต้องการสินค้าจากตลาดนำเข้าหลักคืออินโดนีเซียลดลง ประกอบกับอินเดียและบราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะกดดันราคาน้ำตาลในตลาดโลก

อย่างไรก็ดี แม้จะมีความเสี่ยงด้านราคา แต่น่าจะไม่กระทบรุนแรงถึงขั้นวิกฤต เนื่องจากคาดว่าผลผลิตของอินโดนีเซียจะไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ โดยอ้างอิงจากปริมาณนำเข้าปีที่ผ่านมา และถึงแม้อินโดนีเซียจะมีการห้ามนำเข้าน้ำตาล แต่ก็ยังเปิดช่องให้สามารถยื่นขออนุญาตนำเข้าได้ภายใต้กฎกระทรวงการค้าเลขที่ 31/2025⁴ นอกจากนี้ ตลาดในภูมิภาคเอเชียอื่น ๆ ยังมีความต้องการนำเข้าน้ำตาลเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มที่ขยายตัว

ในช่วงปี 5 ปีที่ผ่านมา (2564-2568) ทั่วโลกนำเข้าน้ำตาลเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 0.3 ต่อปี จากข้อมูลของ Grand View Research⁵ คาดว่ามูลค่าตลาดน้ำตาลของโลกจะยังมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ

¹ <https://www.ditp.go.th/post/f6f6t9sls3t7mego193wn2t5>

² ข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

³ ข้อมูลจาก Global Trade Atlas

⁴ <https://www.ditp.go.th/post/f6f6t9sls3t7mego193wn2t5>

⁵ <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/sugar-market-report>

6.5 ต่อปี ไปจนถึงปี 2573 คิดเป็นมูลค่ากว่า 102,000 ล้านดอลลาร์ โดยในปี 2568 ประเทศผู้นำเข้าน้ำตาล 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ (1) จีน สัดส่วนร้อยละ 5.5 (2) สหรัฐอเมริกา สัดส่วนร้อยละ 4.9 (3) อินโดนีเซีย สัดส่วนร้อยละ 4.8 (4) บังกลาเทศ สัดส่วนร้อยละ 4.8 และ (5) อินเดีย สัดส่วนร้อยละ 3.1 ดังนั้น ไทยอาจมุ่งขยายฐานลูกค้าไปยังตลาดเอเชียตะวันออกและเอเชียกลางที่ยังมีกำลังซื้อ เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสหรัฐเพียงไม่กี่ประเทศ ทั้งนี้ การควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน และแหล่งที่มาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้นำเข้า

นายฉันทพงษ์ฯ กล่าวต่อไปว่า ท่ามกลางอุปสรรคและสิ่งท้าทายในปี 2569 หากผู้ประกอบการเร่งปรับตัวอย่างเหมาะสมและทันท่วงที โอกาสในการขยายตลาดยังคงเปิดกว้างและเป็นไปได้ และนอกจากการแสวงหาตลาดใหม่ ควรต่อยอดพัฒนาสินค้าให้อ้อยเป็นมากกว่า “น้ำตาล” โดยเร่งพัฒนาและยกระดับสู่อุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio-Economy) สร้างโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ ด้วยสินค้าที่มี “มูลค่าเพิ่ม” อาทิ การนำน้ำตาลไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงชีวภาพ โดยเฉพาะความต้องการในภาคการขนส่งที่ยังคงขยายตัว การนำกากอ้อยมาเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า นอกจากจะช่วยลดต้นทุนโรงงานแล้ว ยังสอดคล้องกับเทรนด์พลังงานสะอาด และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทางเลือกอื่น ๆ ส่งเสริมการผลิตพลาสติกชีวภาพ และบรรจุภัณฑ์จากชานอ้อย ซึ่งมีราคาสูงกว่าน้ำตาลหลายเท่าตัว นอกจากนี้ หากประเทศผู้ผลิตรายใหญ่หันไปผลิตเชื้อเพลิง (Ethanol) มากขึ้น คาดว่าจะทำให้ราคาน้ำตาลมีทิศทางที่ดีขึ้นได้เช่นกัน

นายฉันทพงษ์ฯ กล่าวทิ้งท้ายว่า สถานการณ์การผลิตและการค้าโลกยังคงมีการเปลี่ยนแปลงผันผวนได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชที่อาศัยสภาพภูมิอากาศและฤดูกาล ดังนั้น การติดตามสถานการณ์ด้านราคา รวมถึงนโยบายของประเทศคู่ค้าอย่างใกล้ชิด จะทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถวางแผนเพื่อการปรับตัวทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงผันผวนของนโยบายและปัจจัยอื่น ๆ ในตลาดโลก